

CHROŃMY PRZYRODĘ OJCZYSTĄ

Urządowy Biuletyn Informacyjny Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody

Nr 6

OCHRONA ROŚLIN

Zarządzenie Wojewody Białostockiego z dnia 4 sierpnia 1947 r. w sprawie ochrony niektórych roślin

(Białostocki Dziennik Wojewódzki z dn. 26 sierpnia 1947 r., nr 8, poz. 54)

Na podstawie art. 5 § 1 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) i §§ 3 i 4 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 29. VIII. 1946 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych i Leśnictwa w sprawie gatunkowej ochrony roślin (Dz. U. R. P. nr 70, poz. 384) — zarządzam, co następuje:

§ 1.

Niżej wyszczególnione dziko rosnące w lasach państwowych rośliny uznaje się za gatunki chronione:

1. mącznica garbarska,
2. marzanka wonna,
3. pokrzyk,
4. miłek wiosenny,
5. konwalia majowa,
6. rosiczki: okrągłolistna, długolistna i pośrednia,
7. przyłuszczka,
8. żubrówka,
9. widłaki — wszystkie gatunki, z wyjątkiem kłosów zarodnikowych,
10. pierwiosnka lekarska,
11. porzeczka czarna,
12. dziewięsił bezłodygowy,
13. zimowit jesienny,

14. wawrzynek wilczelyko,
15. grzybień białe,
16. paprotka pospolita,
17. sasanki, wszystkie gatunki,
18. tysiącznik,
19. kosaćce — wszystkie gatunki z wyjątkiem kosaćca żółtego,
20. pełnik europejski i pełnik siedmiogrodzki,
21. goryczki — wszystkie gatunki z wyjątkiem *Gentiana asclepiadea*.

§ 2.

Zabrania się niszczenia, zrywania lub usuwania (wykopywania) wymienionych w § 1 roślin oraz zbywania ich i nabywania w stanie świeżym lub suszonym.

§ 3.

Wojewoda po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody ma prawo udzielania zezwoleń na zbieranie i przenoszenie wyszczególnionych roślin dla celów naukowych, medycznych i hodowlanych.

§ 4.

Zezwala się na zbiór konwalii majowej poza terenem Puszczy Białowieskiej, dokonywany w sposób zabezpieczający dalsze istnienie rośliny.

§ 5.

Wstrzymuje się wyrąb kruszyny. Zapasy kory kruszyny posiadane przez ludność należy przekazać w terminie dwutygodniowym od daty wejścia w życie niniejszego zarządzenia instytucjom uprawnionym do ich skupu, a mianowicie Spółdzielniom «Las» i «Społem» oraz Związkowi Samopomocy Chłopskiej. Ujawnione zapasy kory kruszyny, nie przekazane w tym terminie, ulegną konfiskacie.

§ 6.

Winni naruszenia niniejszego zarządzenia będą karani w drodze administracyjnej na podstawie art. 23 ustawy z dnia 10. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) oraz zgodnie z art. 1, 2, 3 i 4 dekretu o podwyższeniu grzywien, kar pieniężnych, kar porządkowych z dnia 16. XI. 1945 r. (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 312) aresztem do 3 miesięcy, grzywną do 30.000 zł lub obu karami łącznie.

§ 7.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wojewoda
Stanisław Krupka

OCHRONA ZWIERZĄT

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 września 1947 r. o ochronie ryb i raków na wodach otwartych

(Dz. U. R. P. z dnia 16 października 1947 r., nr 64, poz. 375)

Na podstawie art. 54 ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 357) zarządzam, co następuje:

I. Ochrona ryb

1. Wymiary ochronne

§ 1. Ustanawia się następujące wymiary ochronne, oznaczające długość ryby od początku głowy do końca najdłuższego promienia płetwy ogonowej dla:

czeczugi (<i>Acipenser ruthenus</i> L.)	40 cm
łososia (<i>Salmo salar</i> L.)	45 „
troci (<i>Salmo trutta</i> L.)	45 „
pstrąga strumieniowego (<i>Salmo trutta</i> m. <i>fario</i> L.)	25 „
pstrąga źródłanego (<i>Salmo fontinalis</i> Mitch.)	25 „
pstrąga tęczowego (<i>Trutta iridea</i> Gibb.)	25 „
głowacicy (<i>Salmo hucho</i> L.)	40 „
lipienia (<i>Thymallus thymallus</i> L.)	30 „
siei (<i>Coregonus lavaretus</i> L.)	40 „
sielawy (<i>Coregonus albula</i> L.)	20 „
sandacza (<i>Lucioperca lucioperca</i> L.)	35 „
szczupaka (<i>Esox lucius</i> L.)	30 „
leszcza (<i>Abramis brama</i> L.)	25 „
certy (<i>Abramis vimba</i> Heck.)	20 „
brzany (<i>Barbus barbus</i> L.)	30 „
świnki (<i>Chondrostoma nasus</i> L.)	20 „
lina (<i>Tinca tinca</i> L.)	20 „
jazia (<i>Leuciscus idus</i> L.)	20 „
klenia (<i>Leuciscus cephalus</i> L.)	20 „
wzdreği (<i>Scardinius erythrophthalmus</i> L.)	15 „
płotki (<i>Rutilus rutilus</i> L.)	15 „
wyrozuba (<i>Rutilus frisii</i> Nordmann)	40 „
węgorza (<i>Anguilla anguilla</i> L.)	35 „

2. Okresy ochronne

§ 2. 1. Ustanawia się następujące okresy ochronne:

- pstrąga strumieniowego od 15 września do 15 grudnia,
- pstrąga źródłanego od 15 września do 15 grudnia,
- pstrąga tęczowego od 15 marca do 31 maja,

głowacicy od 15 marca do 15 maja,
 lipienia od 1 marca do 15 maja,
 siei od 15 października do 31 grudnia,
 sielawy od 15 października do 31 grudnia,
 łososia i troci w Wiśle i jej dopływach:

od jej ujścia do granicy województwa pomorskiego z warszawskim od 10 grudnia do 10 stycznia i od 15 kwietnia do 15 maja;
 od granicy województwa pomorskiego z warszawskim do ujścia rzeki Sanny do Wisły — od 15 kwietnia do 31 maja; od ujścia rzeki Sanny do Wisły, do źródeł Wisły — od 15 kwietnia do 31 maja i od 1 października do 31 grudnia;

łososia i troci w Odrze i jej dopływach oraz innych rzekach wpadających do Morza Bałtyckiego od 15 kwietnia do 31 maja i od 1 grudnia do 31 stycznia

2. Przepisy ust. 1 nie dotyczą sportowego połowu na wędkę z wyjątkiem okresu ochrony od 1 października do 31 grudnia dla odcinka rzeki Wisły od ujścia do niej rzeki Sanny do źródeł Wisły włącznie z dopływami na tym odcinku oraz od 1 grudnia do 31 stycznia dla Odry wraz z dopływami i dla innych rzek, wpadających do Morza Bałtyckiego, w czasie którego obowiązuje wszelki zakaz połowu łososia i troci.

3. Zakazy połowu

§ 3. 1. Nie wolno dokonywać połowu jesiotra (*Acipenser sturio* L.).

2. Nie wolno dokonywać połowu ryb, które nie osiągnęły ustanowionych dla nich wymiarów ochronnych, jak również połowu ryb w ustanowionym dla nich czasie ochrony.

3. Ryby złowione przypadkiem wbrew przepisom powyższym należy, o ile są żywe, wpuścić bezzwłocznie z całą ostrożnością do tej samej wody, w której je złowiono, ryby zaś, które podczas połowu usnęły, wolno spożytkować we własnym gospodarstwie domowym.

4. Wyjątki od zakazu połowu

§ 4. 1. Wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na dokonywanie w jeziorze połowu ryb w ustanowionym dla nich okresie ochrony, jeżeli wskutek szczególnych fizycznych warunków jeziora połów ryb tego gatunku w innym czasie jest utrudniony.

2. Zezwolenie udzielone być winno na oznaczony termin, a ograniczone być może wskazaniem rodzajów narzędzi, sposobów wykonywania połowów oraz miejsc łownych jeziora.

§ 5. Wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na dokonywanie w ściśle określonych terminach połowu ryb w czasie ustanowionych dla nich okresów ochrony, a także na dokonywanie

połowu ryb, które nie osiągnęły ustalonych dla nich wymiarów ochronnych, jeżeli okaże się to konieczne ze względu na stan zdrowotny lub zwyrodnienie poglobwia albo jeżeli nadmierna liczebność osobników pewnego gatunku mogłaby stać się szkodliwą dla rozwoju innego cennego gatunku ryb właściwego dla tej wody.

§ 6. Dla celów naukowych wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na wyłowienie ściśle oznaczonej liczby ryb, które nie osiągnęły ustanowionych dla nich wymiarów ochronnych lub w okresie ochrony, określając w zezwoleniu miejsce połowu i okres ważności zezwolenia.

§ 7. W celu sztucznego zapłodnienia i wylęgu podatnych temu zabiegowi gatunków ryb wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na wyłowienie ściśle określonej liczby tarlaków w okresie ich ochrony. W zezwoleniu władza oznaczy termin jego ważności oraz obwód rybacki, na który zezwolenie to się rozciąga, a nadto określi ilość zapłodnionej ikry, narybku lub roczniaków, którą korzystający z zezwolenia jest obowiązany zarybić ten obwód.

§ 8. W celu zarybienia innych wód lub podchowu ryb w innych wodach, wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na połów ryb, które nie osiągnęły ustanowionych dla nich wymiarów ochronnych, określając w zezwoleniu okres jego ważności oraz największą ilość sztuk, która może być złowiona.

5. Ograniczenie czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi

§ 9. Zabrania się dokonywania połowu ryb wszelkich gatunków jakimikolwiek narzędziami w niedzielę w czasie od godz. 6 do godz. 20. Zakaz ten nie obejmuje łowienia ryb na wędkę ręczną. Stawne narzędzia połowu, jak żaki, skrzydlaki, więcierze, sznury nocne, wędy lub inne narzędzia ruchome, przytwierdzone do brzegów lub dna, można w czasie powyższym pozostawić w wodzie.

§ 10. Używanie wszelkiego rodzaju narzędzi ruchomych (włoków, niewodów, drygawic-słępów itp.), służących do połowu ryb przez ciągnięcie, wleczenie, suwanie po wodzie lub dnie, albo przez spławianie z prądem wody oraz używanie narzędzi, służących do połowu przez nagonkę, jest wzbronione w czasie od 15 kwietnia do 31 maja.

§ 11. Wielkość oczek wszelkiego rodzaju sieci, używanych do połowu ryb, w stanie mokrym winna wynosić od połowy jednego węzła do połowy węzła najbliższego co najmniej 25 mm, w kutlu zaś sieci ciągniętych co najmniej 20 mm.

§ 12. Wojewódzka władza administracji ogólnej może dla połowu sielawy i stynek zezwolić na używanie przez określony przeciąg czasu sieci o wymiarach oczek mniejszych niż ustalone w § 11, nie mniejszych wszakże niż 15 mm, a w kutlu sieci ciągniętych 9 mm.

§ 13. Wymiary oczek, ustalone w §§ 11 i 12, nie dotyczą sieci, służących do trzebieńcia chwastu rybnego, jak uklei, jazgarzy, cierników itp., oraz do zaopatrywania się w ryby używane na przynętę. Rozmiar tych sieci nie może wszakże przekraczać 20 m długości i 6 m szerokości, a gęstość ich oczek nie może być mniejsza niż 9 mm od węzła do węzła.

§ 14. Stawnymi narzędziami połowu, przytwierdzonymi do brzegów lub dna, nie wolno przegradzać więcej niż połowy szerokości normalnego łóżyska wody. W biegu wód płynących i przy ich ujściu do innej wody przegrody z tych narzędzi wolno umieszczać od obu brzegów w odstępnie, odpowiadającym co najmniej połowie szerokości normalnego łóżyska wody. Ograniczenia powyższe nie mają zastosowania do narzędzi, zajmujących mniej niż połowę głębokości wody.

§ 15. Ogluszanie ryb za pomocą uderzenia po łodzie jest wzbronione.

§ 16. W zezwoleniach na wyjątki od zakazów połowu (w §§ 4—8) wojewódzka władza administracji ogólnej może również dopuszczać wyjątki od ograniczeń czasu trwania połowu, jego sposobu i narzędzi (§§ 9—14).

II. Ochrona raków

§ 17. Ustanawia się wymiar ochrony dla raka szlachetnego (*Potamobius astacus* L.) i dla raka długoszczypcowego (*Potamobius leptodactylus* Esch.) — 10 cm, licząc od początku głowy do końca tarczy ogonowej.

§ 18. Dokonywanie połowu raków, które nie osiągnęły wymiarów ochronnych, jest wzbronione.

§ 19. Dokonywanie połowu samicy raka w czasie od 15 października do 31 lipca, samców zaś w czasie od 15 października do 15 marca jest wzbronione.

§ 20. Raki złowione przypadkiem wbrew przepisom §§ 18 i 19 należy, o ile są żywe, niezwłocznie z całą ostrożnością wpuścić do tej samej wody, w której je złowiono.

§ 21. Łowienie raków przez wyciąganie ich z nor lub przez niszczenie ich kryjówek jest wzbronione.

§ 22. W wodach, w których raki z powodu powolnego wzrostu nie osiągają wymiarów ochronnych (§ 17), wojewódzka władza administracji ogólnej może zezwolić na łowienie raków o wymiarach mniejszych, nie mniejszych wszakże niż 7 cm.

§ 23. Przepisy zawarte w §§ 5, 6, 7, 8, mają odpowiednie zastosowanie do raków.

III. Zakazy przewozu, obrotu i użytkowania ryb i raków w związku z ich ochroną

§ 24. Wzbronione jest przewożenie, przesyłanie, przenoszenie, kupowanie, sprzedawanie, wystawianie na sprzedaż ryb lub raków po upływie 5 dni od rozpoczęcia okresu ochrony (§ 2, § 19), jak również ryb i raków, które nie osiągnęły ustanowionych wymiarów ochronnych (§ 1 i § 17). Zakaz powyższy nie dotyczy ryb i raków, które zostały złowione bądź przed rozpoczęciem okresu ochrony, bądź z zezwolenia władzy, bądź w wodach zamkniętych, bądź w wodach morskich, bądź też zostały sprowadzone z zagranicy.

§ 25. Beczki, baseny, skrzynie, kosze i inne przedmioty, używane do przewozu i przesyłki ryb i raków, winny być w sposób wyraźny zaopatrzone w nazwisko i adres wysyłającego.

IV. Przepisy końcowe

§ 26. 1. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 27 października 1932 r. o ochronie ryb i raków na wodach otwartych (Dz. U. R. P. nr 105, poz. 874).

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Jan Dąb-Kociol

PARKI NARODOWE

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 1947 r. o utworzeniu Białowieskiego Parku Narodowego

(Dz. U. R. P. nr 74 z dnia 16 grudnia 1947 r., poz. 469)

Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) zarządza się, co następuje:

§ 1. Tworzy się Białowieski Park Narodowy, położony w powiecie bielskim województwa białostockiego.

Granice Parku stanowią:

od zachodu — rzeka Narewka,

od północy — rzeka Hwoźna,

od wschodu — granica państwowa z Białoruską Socjalistyczną Radziecką Republiką,

od południa — Połana Białowieska.

Powyższy obszar obejmuje około 4.716 ha.

Poza określonym wyżej obszarem w skład Parku wchodzi rezerwat żubrów i rezerwat tarpanów oraz osada «Zwierzyniec» o powierzchni około 15 ha, położone w Puszczy Białowieskiej na terenach lasów państwowych i park pałacowy o powierzchni 50,01 ha. Granice rezerwatu dla żubrów i rezerwatu dla tarpanów określa Minister Leśnictwa w porozumieniu z Ministrem Oświaty.

§ 2. Lasy, gleba, wody płynące i stojące oraz rośliny i zwierzęta na obszarze Parku podlegają ochronie ścisłej.

Dyrektor Parku może udzielać zezwoleń na zbiór roślin i łowienie lub zabijanie zwierząt niełownych wyłącznie dla celów naukowych.

Dyrektor Parku określi również czynności o charakterze gospodarczym, dozwolone na terenie rezerwatu żubrów, rezerwatu tarpanów, osady «Zwierzyniec» oraz parku pałacowego. Żadne inne czynności o charakterze gospodarczym, poza wymienionymi w ust. 2 i 3, nie mogą być na obszarze Parku dokonywane.

§ 3. Ruch turystyczny na obszarze Parku odbywać się może wyłącznie na trasach, wyznaczonych przez dyrekcję Parku.

§ 4. Białowieski Park Narodowy stanowi odrębną jednostkę w zakresie administracji lasów państwowych.

Zarząd Parku w tym zakresie sprawuje Dyrektor Białowieskiego Parku Narodowego, mianowany przez Ministra Leśnictwa w porozumieniu z Ministrem Oświaty.

§ 5. Ustanawia się Radę Naukową Białowieskiego Parku Narodowego jako organ doradczy i opiniodawczy Dyrektora Parku. Szczegółowy zakres działania, skład i organizację Rady określi Minister Leśnictwa w porozumieniu z Ministrem Oświaty w drodze rozporządzenia.

§ 6. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają w niczym przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa (Dz. U. R. P. z 1937 r. nr 11, poz. 83) i rozporządzeń na tej podstawie wydanych.

§ 7. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom Leśnictwa i Oświaty, każdemu w jego zakresie działania.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:
Józef Cyrankiewicz

Minister Leśnictwa:
w. z. Ryszard Borowy

Minister Oświaty:
Stanisław Skrzyszewski

REZERWATY

Utworzenie rezerwatu w leśnictwie Molendzie w powiecie łódzkim

Minister Leśnictwa pismem z dnia 20 września 1947 r. Znak spr. III. O. P. 924/9 uznał za las ochronny na podstawie art. 6 lit. e dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 września 1936 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. R. P. nr 75, poz. 533) partię lasu o powierzchni 13,85 ha w oddziałach 144 d, g, f i 152 a, położoną w leśnictwie Molendzie (Molenda), gminie Dłutowie, nadleśnictwie Rydzynach w powiecie łódzkim. Rezerwat obejmuje drzewostany dębowo-jodłowe i sosnowo-jodłowe z domieszką świerka, zasługujące na ochronę ze względu na występowanie jodły w pobliżu granicy zasięgu tego gatunku oraz z uwagi na stosunkowo mało zmieniony charakter zespołu leśnego. Opisane drzewostany będą zagospodarowane jako rezerwat częściowy, z uwzględnieniem utrzymania jodły.

ZABYTKI PRZYRODY

Ochrona drzew zabytkowych

Urząd Wojewódzki Kielecki, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytki podlegające opiece prawa wymienione niżej, sędziwe lipy w Pierzchni (gmina Kamyk, powiat częstochowski):

1. lipę o obwodzie 450 cm i wysokości około 31 m, rosnącą przy domu nr 34 na gruncie Stefana Sowińskiego, którą wpisano do rejestru zabytków województwa kieleckiego dnia 30 września 1947 r. pod numerem 48;

2. lipę o obwodzie 585 cm i wysokości około 20 m, rosnącą przy domu nr 32 na gruncie Jana Rybaka, którą wpisano do rejestru dnia 30 września 1947 r. pod numerem 49;

3. lipę o obwodzie 310 cm i wysokości około 18 m, rosnącą przy domu nr 35 na gruncie Piotra Pełki, którą wpisano do rejestru dnia 30 września 1947 r. pod numerem 50;

4. lipę o wysokości około 17 m, rosnącą przy domu nr 20 na gruncie Stanisława Klechdy, którą wpisano do rejestru zabytków dnia 30 września 1947 r. pod numerem 51.

Do sprawy powyższej odnosi się pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 2 października 1947 r. Nr Klt-ZP-3-4/47.

Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytki podlegające opiece prawa następujące stare drzewa:

1. 3 dęby i 2 sosny amerykańskie, rosnące w pobliżu dworu w Cichawie (gmina Niegowić, powiat bocheński), dawniej własność Karola Fieberta, obecnie Skarbu Państwa, pozostające w zarządzie Uniwersytetu Ludowego w Cichawie. Orzeczenie ochronne obejmuje całość zabytku i otoczenie w promieniu 5 m na terenie oznaczonym w księgach tabularnych lwh. tab. 224, lwh. rustyk. 204. — Wymienione dęby posiadają obwód 510, 420 i 350 cm, zaś sosny amerykańskie z długimi konarami są z uwagi na pokrój rzadkimi okazami swego gatunku. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 30 września 1947 r. L.: K. S. I-4-S/47).

2. Jawor o obwodzie 600 cm, 12 dębów o obwodach dochodzących kilkuset cm, i 12 kilkusetletnich akacji, rosnących przed dworkiem w Pisarach (gmina Krzeszowice, powiat chrzanowski). Drzewa te są obecnie własnością Skarbu Państwa i znajdują się w zarządzie Gminnej Szkoły Rolniczej w Pisarach. Orzeczenie ochronne rozciąga się na całość wymienionych zabytków na gruncie oznaczonym lwh. 359 tab. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-4-18/46).

3. Osikę o obwodzie 200 cm i wysokości około 30 m, rosnącą na podwórzu domu Michała Zawady w Odmęcie (gmina Mędrzechów, powiat Dąbrowa Tarnowska). Orzeczenie ochronne obejmuje drzewo wraz z otoczeniem w promieniu 5 m na terenie oznaczonym lwh. 5, pb. 75. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-15/47).

4. Lipę o obwodzie 350 cm w Gruszowie (gmina Raciechowice, powiat myślenicki). Lipa ta, będąca własnością Probostwa Rzymskokatolickiego w Gruszowie, rośnie obok muru cmentarnego, okalającego kościół parafialny rzymskokatolicki. Orzeczenie ochronne obejmuje całość drzewa wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 5 m na parceli gr. l. 116, wchodzącej w skład lwh. 47 gminy kat. Gruszowa. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 23 grudnia 1947 r. L.: K. S. I-4-13/47).

5. Lipę tzw. «plebańską» w Myślenicach (powiat myślenicki), rosnącą na parceli będącej własnością Tadeusza Górki. Orzeczenie ochronne obejmuje drzewo z jego najbliższym otoczeniem w promieniu 5 m na parceli grunt. l. 2025, lwh. 441, gm. kat. Myślenic. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L. K. S. I-4-10/47).

6. Trzy lipy o obwodach 240—260 cm, rosnące obok domu nr 39 w Żerosławicach (gmina Raciechowice, powiat myślenicki) na gruncie będącym własnością Marianny, Józefa, Wiktora i Jędrzeja

Piechników. Orzeczenie ochronne obejmuje całość drzew z ich najbliższym otoczeniem w promieniu 5 m, na terenie oznaczonym l. p. gr. 159, wchodzącej w skład lwh. 20 gm. kat. Żerostawic. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 13 października 1947 r. L.: K. S. I-4-11/47).

7. Dąb o dwóch pniach mierzących w obwodzie 480 i 340 cm, rosnący na gruncie Anny Jasek w Wiśniowej, w powiecie myślenickim. Orzeczenie ochronne obejmuje drzewo z jego najbliższym otoczeniem w promieniu 5 m, na parceli 3503, lwh. 260. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 14 września 1947 r. L.: K. S. I-4-8/47).

8. Cztery dęby, z których jeden mierzy w obwodzie 493 cm, a pozostałe trzy po około 300 cm, oraz dwie sosny amerykańskie o obwodzie 280 i 218 cm, rosnące w parku folwarku w Zakliczynie (gmina Zakliczyn, powiat myślenicki) a będące własnością Wacława i Ireny z Sokołowskich Iwaszkiewiczów. Orzeczenie ochronne obejmuje całość zabytkowych drzew wraz z otoczeniem w promieniu 5 m, na parcelach gruntowych 3-5-6-10-11-21/1 i 21/2, Lwh. tab. 233. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 13 października 1947 r. L.: K. S. I-4-71/46).

9. Lipę o obwodzie 550 cm rosnącą przy kapliczce w Przydonicy-Gliniku (gmina Kobylegródek, powiat nowosądecki) na gruncie, który w 15/32 częściach jest własnością Jana Galicy a w 17/32 częściach Ludwika z Tobiaszów Galicowej. Orzeczenie ochronne obejmuje lipę i kapliczkę wraz z otoczeniem w promieniu 5 m, na gruncie Lwh. 51, ks. gr. gm. kat. Glinika. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 13 października 1947 r. L.: K. S. I-4-14/47).

10. Trzy stare dęby rosnące w Rożnowie, w powiecie nowosądeckim, przy drodze z Ludwisiarni w kierunku Roztoki na gruncie Skarbu Państwa, administrowanym przez Ośrodek Zdrowia i Wychowania Fizycznego Komisji Międzyuczelnianej Krakowskich Szkół Akademickich. Orzeczenie ochronne rozciąga się na całość zabytkowych drzew oraz najbliższe otoczenie w promieniu 5 m, na terenie oznaczonym Lwh. 225, parc. nr 5/9, 34/1, 57, 59. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 13 października 1947 r. L.: K. S. I-4-17/47).

Urząd Wojewódzki Śląsko-Dąbrowski, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytek podlegający opiece prawa starą lipę, rosnącą w miejscowości Istebnej-Andrzejówce w powiecie cieszyńskim, na gruncie p. Upirzowca. Obiekt ten wpisano do rejestru zabytków województwa śląsko-dąbrowskiego pod numerem 15. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 4 września 1947 r. L.: MOZ/640/47).

Starosta Powiatowy Nowotarski na podstawie zarządzenia Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego, Wydziału Kultury

i Sztuki, wydane go po porozumieniu z Biurem Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody, polecił obciąć zwisające konary zabytkowej lipy, rosnącej w pobliżu kościoła w Niedźwiedziu (gmina Niedźwiedź, powiat limanowski), gdyż groziły one odpadnięciem od głównego pnia. Ponieważ także i pień jest silnie wydrążony, przeto Starosta wydał również zarządzenia w sprawie obetonowania go. (Pismo Starosty z dnia 2 września 1947 r. L.: K. S. 5-8/47).

Ochrona parków

Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki uznał za zabytki następujące parki:

1. Park podworski w Kozach (gmina Biała, powiat biały, dawniej własność Stanisława, Henryka i Marii Czeczów, obecnie Skarbu Państwa, użytkowany przez Szkołę Rolniczą w Kozach. W parku rośnie 213 różnogatunkowych drzew o obwodach dochodzących do 320 cm, a mianowicie: jodły, sosny, buki, dęby, jarzębiny, jawory, jesiony, lipy, olchy, topole, wiązy, wierzby, grochodrzewie, kasztanowce, kasztany, platany i tulipanowce. — Orzeczenie ochronne obejmuje park w granicach ogrodzenia na gruncie oznaczonym liczbą spisu tabularnego 31, 32 Sądu Okręgowego w Wadowicach ł. kat. gr. lwh. 30. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-4-4/47).

2. Park podworski w Pławowicach (gmina Gruszów, powiat miechowski), dawniej własność Ludwika Hieronima Morstina, obecnie pozostający w zarządzie Związku Zawodowego Literatów Polskich, Oddziału w Krakowie, ul. Krupnicza 22. Park ten o obszarze 17 morgów, posiada wspaniałe okazy drzew rodzimych, jak dąb o obwodzie 650 cm, lipa o obwodzie 530 cm, okazałe buki, — nadto piękne okazy drzew egzotycznych, jak wielki tulipanowiec, tuja amerykańska i inne. Orzeczenie ochronne rozciąga się na całość parku na terenie oznaczonym l. ks. gr. 320 maj. Pławowic, gminy Gruszowa. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-4-16/47).

3. Park podworski w Mianocicach (gmina Książ Wielki, powiat miechowski), dawniej własność Józefa Hallera, obecnie Skarbu Państwa, pozostający w Zarządzie Gminnej Spółdzielni Związku Samopomocy Chłopskiej w Mianocicach. W parku tym rosną sędziwe drzewa, jak lipy, klony i buki, oraz znajdują się w nim dwie stare figury: św. Jana Kantego z r. 1774 i kolumna św. Krzyża z XVIII w. Całość stanowi zespół o wartościach kulturalnych i florystyczno-zabytkowych. Orzeczenie ochronne obejmuje park na terenie oznaczonym numerem hipotecznym 272. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 27 października 1947 r. L.: K. S. I-4-47/47).

4. Park pałacowy w Gumniskach (gmina Gumniska, powiat tarnowski), dawniej własność Romana Sanguszki, obecnie Skarbu Państwa, pozostający w zarządzie Gimnazjum Ogrodniczego w Gumniskach. W parku tym rosną liczne sędziwe i okazałe drzewa. Orzeczenie ochronne obejmuje cały park w granicach ogrodzenia na terenie lwh. lp. gr. l. k. 1, 2/1, 2/2, 3, 4, 6, 22, 507, 509 i 510 gm. gat. Gumnisk. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-4-2/47).

Starosta Powiatowy Krakowski pismem z dnia 6 września rb. L.: K. S. 5/6/47 zawiadomił Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, iż w sprawie ochrony zabytkowego parku w Śledziejowicach wydał odpowiednie zarządzenia wójtowi gminy Wieliczki, wójt zaś polecił sołtysowi gromady Śledziejowic, aby zorganizował nadzór i opiekę nad parkiem.

Ponieważ pomimo powyższych zarządzeń park ulega nadal niszczeniu (ludność pasie w nim krowy i kozy oraz łamie gałęzie drzew), przeto Urząd Wojewódzki Krakowski pismem z 19 października rb. L.: K. S. I-2-26/47 zwrócił się ponownie do Starostwa Powiatowego Krakowskiego o wydanie natychmiastowych zarządzeń ochronnych i dopilnowanie ich przestrzegania, nadto o wdrożenie dochodzeń przeciwko sprawcom dewastacji i ukaranie winnych¹⁾.

Starosta Powiatowy Nowotarski pismem z dnia 15 lipca 1947 r. L.: K. S. 5b/7/47, skierowanym do Zarządu Powiatowego Związku Samopomocy Chłopskiej i Powiatowej Komendy Milicji Obywatelskiej w Nowym Targu, wydał zarządzenia w sprawie ochrony drzew i parku w Czorszynie²⁾.

Ochrona przyrody w otoczeniu zabytków sztuki

Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, uznał za zabytek dwór murowany w Modlnicy (gmina Zabierzów, powiat krakowski), dawniej własność rodziny Konopków, obecnie Skarbu Państwa, pozostający w zarządzie Uniwersytetu Ludowego w Szycach. Dwór ten jest budynkiem wzniesionym w drugiej połowie XVII wieku, przerobionym w epoce klasycystycznej i przedstawia charakterystyczny typ dworku polskiego wiejskiego. Orzeczenie ochronne rozciąga się na całość budynku i jego otoczenia wraz z ogrodem w granicach ogrodzenia, na terenie oznaczonym lwh. 278. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 września 1947 r. L.: K. S. I-3-11/47).

1) i 2) Por. «Chrońmy przyrodę ojczystą», r. III, 1947, nr 10, str. 24.

ORGANIZACJA PAŃSTWOWEJ RADY OCHRONY PRZYRODY I JEJ ORGANÓW

Rezygnacja członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Pan Minister Oświaty przyjął w dniu 12 grudnia rb. do wiadomości rezygnację dra Janusza Domaniewskiego, profesora Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, z członkostwa w Państwowej Radzie Ochrony Przyrody.

Przedstawiciel Ministerstwa Administracji Publicznej do Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Z powodu choroby radcy Józefa Bartoszewicza¹⁾ Ministerstwo Administracji Publicznej wyznaczyło na jego miejsce jako stałego przedstawiciela Ministerstwa do Państwowej Rady Ochrony Przyrody radcę Mieczysława Skalskiego (adres: Warszawa, Ministerstwo Administracji Publicznej, ul. Rakowiecka 4a).

Przedstawiciel Ministerstwa Ziemi Odzyskanych do Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Ministerstwo Ziemi Odzyskanych wyznaczyło jako stałego przedstawiciela do Państwowej Rady Ochrony Przyrody, p. Aleksandra Olewińskiego, dyrektora Departamentu Administracji Publicznej w tym Ministerstwie (adres: Warszawa, ul. Litewska 10).

Komitet Ochrony Przyrody w Krakowie

Nowy delegat powiatowy w województwie krakowskim:

na powiat limanowski p. Jan Nowak, kierownik szkoły powszechnej w Przyszowej koło Limanowej.

Nowi delegaci powiatowi w województwie rzeszowskim:

na powiat jarosławski p. Eliza Baranowa, Jarosław, ul. Kościuszki 3, Inspektorat Szkolny;

na powiat jasielski p. Stanisław Ryndak, powiatowy inspektor przysposobienia rolniczego i wojskowego w Jaśle;

na powiat niżański (Nisko) p. Klementyna Kasprowicz, Rudnik nad Sanem, ul. Rzeszowska 16.

¹⁾ Por. Urzędowy Biuletyn Informacyjny 1947, nr 4, str. 6.

Komitet Ochrony Przyrody w Lublinie

Nowi delegaci powiatowi w województwie lubelskim:

na powiat chełmski mgr Jan Łukaszewski, profesor Państwowego Liceum Pedagogicznego w Chełmie Lubelskim, ul. Reformacka 13;

na powiat siedlecki p. Bolesław Kucharek, Siedlce, Dyrekcja Lasów Państwowych, ul. Poniatowskiego 2 (dotychczasowy delegat na ten powiat p. Wacław Krzemieniewski zrzekł się tych funkcji);

na powiat kraśnicki (Kraśnik) inż. Zbigniew Zuber, nadleśniczy Nadleśnictwa Lasów Państwowych w Zaklikowie.

Komitet Ochrony Przyrody w Poznaniu

Nowi delegaci powiatowi w województwie poznańskim:

na powiat krośnieński ks. Paweł Biłyk, proboszcz, Toporów, powiat Krosno Wielkopolskie;

na powiat pilski (Pila) p. Anna Stasińska, profesor Państwowego Gimnazjum i Liceum w Pile;

na powiat rzepiński p. Antoni Barańczuk, inspektor szkolny, Słubice, powiat rzepiński.

Nowi delegaci w województwie szczecińskim:

na powiat gryficki p. Maria Zerychowa, profesor Państwowego Gimnazjum i Liceum w Gryficach;

na powiat skwierzyński p. Władysław Jodko-Narkiewicz, nauczyciel szkoły powszechnej w Skwierzynie.

Komitet Ochrony Przyrody we Wrocławiu

Delegatem Komitetu Ochrony Przyrody we Wrocławiu na powiat świdnicki województwa wrocławskiego został p. Kazimierz Rośląnowski, profesor Państwowego Gimnazjum i Liceum w Świdnicy, ul. Wrocławska 30, II p.

